

Громадянська демократія сповідує патріотизм, який є відчуттям відповідальності за власну свободу і обов'язково передбачає вільне мислення людини. Патріотизм, як особливий вид любові до спільних духовних цінностей членів національно-політичної спільноти однаково протистоїть як націоналізмові, так і денационалізації. Він сформувався в християнській традиції любові та поваги до ближнього і до любові повинен вести. Будь-яка інша його форма – це ідеологічна, моральна та суспільна деформація. Українська націотворча державницька політика і громадянська демократія має ставити собі за мету комплексну розбудову такої держави, в якій кожен член суспільства бачив би уособлення власних інтересів і, водночас уособлював би у власній особистості саму Україну.

1. Зінченко В.В. Громадянська ідентичність, соціальна стратифікація та націотворення в перспективах державності. *Філософський часопис*: збірн. наук. праць. К.: Київськ.ун-т імені Бориса Грінченка, 2011. № 1–2. 124 с. С. 35–41.
2. Зінченко В.В. Людина, нація, держава. Від етносу до політичної нації. *Практична філософія*. 2001. №3. С.156–170.
3. Маркузе Г. Одномерный человек. Исследование идеологии Развитого Индустриального Общества. М.: «REFL-book», 1994. 368 с.
4. Bloch E. Das Prinzip Hoffnung. Bd I. Frankfurt am Main.: Suhrkamp, 1993. 1085 s.
5. Habermas J. Legitimationsprobleme im Spätkapitalismus. Frankfurt am Main:Suhrkamp Verlag, 2002. 195 s.
6. Sintschenko V.V. Ethik Weltbild, Moderne Wirtschaft und die Aufgabe der Politik. *Nauka i Studia*, 2013. NR 19 (87). S.76-84

Володимир Тарасюк

ВПЛИВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ НА МОВУ ЗМІ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ

У період російсько-української війни, яка розпочалася 2014 року, мова вітчизняних засобів масової інформації зазнає значного впливу. Зокрема, вивозмінюється, насичується специфічною лексикою, отримує нову тональність і відповідно по-особливому впливає на аудиторію. Зокрема, здатна формувати нові естетичні смаки глядачів, слухачів, читачів, більше згуртовувати чи залучати до дискусії, створювати відповідний настроєвий фон тощо. А загалом, як цілком слушно зазначає М. Лисинюк, спостерігається «панівне становище в стильовій системі нашого часу мови ЗМІ, що стало головним чинником продуктивного функціонування української мови, чинником, що визначає її культурно-історичну та історико-лінгвістичну своєрідність. Крім того, мова ЗМІ виконує в інформаційному суспільстві роль своєрідної моделі національної мови, багато в чому формуючи літературні норми, мовні смаки та уподобання, впливаючи на сприйняття політики, мистецтва, літератури тощо» [1, С. 33].

Отож є потреба в дослідженні мови ЗМІ, яка є динамічною, перебуває в постійному розвитку. Про це, власне, свідчить і її функціонування в різних видах медіа під час російсько-української війни. Практика різних друкованих видань, електронних ресурсів дає підстави виокремити кілька чітко виражених тенденцій.

Насамперед слід говорити про збільшення в засобах масової інформації військової лексики. Сказане підтверджує використання таких слів і словосполучень у журналістських текстах, як «зведення Генштабу», «контрнаступ на Херсонщині», «Калібри» у Чорному морі», «утримання Андріївського плацдарму», «зничили штурмових Су-25» тощо.

Іншою помітною особливістю слід назвати появу значної кількості неологізмів. На кшталт: «кіборги» (незламні воїни Збройних сил України), «бандеромобіль» (у значенні бойове авто ЗСУ), «затридні» (нереалістичні терміни, плани), «рашизм» (шовіністична ідеологія росії, спрямована реалізувати «особливу цивілізаційну місію» її влади та громадян, «іхтамнетити» (ліквідувати ворогів), «кадирити» (видавати бажане за дійсне), «тракторні війська» (неочікувана, особливо вагома допомога цивільного населення захисникам Батківщини) тощо. Аналіз відповідних зразків текстів свідчить, що майже всі вищенаведені та їм подібні слова виступають у ролі дієслів або іменників: «мамувати» – не здійснювати елементарного для збереження свого життя, «чорнобаїти» — наступати на одні й ті ж граблі, «хлопок» – вибух у росії... Притому такі неологізми часто мають помітний синонімічний ряд або вживаються в декількох значеннях. Скажімо, коли йдеться про загарбників-росіян: «орки», «русня», «зомбі», «рашисти», «чмоні», «рюзкі»; у значенні знищити ворога: «чорнобаїти» (багаторазово ліквідувати), «україніти» (дати жорстку відповідь загарбникам), «іхтамнетити», «задохсотити».

Ще однією особливістю мови ЗМІ періоду російського-української війни є написання назви країни-агресора або її союзників та прізвищ державних і політичних лідерів загарбників із малої літери всупереч правописним нормам: «путін», «росія», «білорусь», «шойгу» ...

Із продовженням війни в Україні ще помітніше стала тенденція, яку дослідники пов'язують з «інноваційними зсувами в стилях сучасної української мови» [2, с. 7], зокрема з подальшою колоквалізацією літературної мови, спрямуванням її до «стилістичного зниження (з масовими переміщеннями в різні сфери її функціонування елементів субстандартних соціолектів) – просторічних елементів, суржику, жаргонізмів, вульгаризмів [3]. Ця тенденція була помітна ще в кінці ХХ ст., а в умовах російсько-української війни тільки посилилася. І відома фраза з російським кораблем, яка виникла в результаті бойових дій за острів Зміїний («русский военный корабль, иди на х*й) – лише один із багатьох найяскравіших прикладів такої практики.

Вищенаведене дає підстави твердити, що мова ЗМІ в період російсько-української війни постає динамічною, такою, що перебуває в постійному розвитку. Її супроводжує цілий ряд тенденцій, властивих текстовій практиці вітчизняних медіа. Зокрема, слід констатувати збільшення військової термінології,

появу великої кількості неологізмів, написання слів із малої літери всупереч правописним нормам, збільшення просторічних елементів, суржику, жаргонізмів, вульгаризмів. Не всі із цих тенденцій є позитивними, утішними. І завдання журналістів, на нашу думку, – не опускати літературну мову до рівня соціальної дійсності, а мову соціальної дійсності піднімати до рівня норм літературної мови. Тільки в такому разі вона збагачуватиметься повноцінно, із максимальною користю для використання в суспільстві.

1. Лисинюк М. В. Мова ЗМІ як показник мовної культури сучасного суспільства. *Культура і сучасність*. № 2. 2020. С. 33–38.
2. Нові тенденції розвитку української мови: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / уклад. О. В. Бабакова. Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. 96 с.
3. Тараненко О. О. Колоквіалізація, субстандартизація та вульгаризація як характерні явища стилістики сучасної української мови (з кінця 1980-х рр.). URL: <http://litmisto.org.ua/?p=3312>.

Антон Радько

КОНСТИТУЦІЯ УНР: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ ДОСЛІД

Протягом сучасного етапу політичного та соціально-економічного розвитку України актуальним і вкрай необхідним стає підвищення рівня державно-правової свідомості народу. Без глибокого осмислення минулого, яким би складним і суперечливим воно не було, неможливо творити нову державу. Також досить важливим є розгляд історичних особливостей формування та розвитку української державності, а саме головних періодів державотворчого процесу, які вплинули на подальше формування українства. Політика та практика Української революції (1917–1921 рр.) є об'єктом глибокого вивчення і осмислення з метою не лише установлення історичної істини, а й використання досвіду Центральної Ради в справі творення самостійної, незалежної Української держави сьогодні. УЦР свого часу була організацією всеукраїнського масштабу, що стала правомочною стосовно питання прийняття важливих законодавчих рішень, що змінили плін розвитку українського народу та його історії.

Законотворчість є основою демократичного й сталого розвитку держав у модерний період. Вона передбачає цілісний та регламентований процес створення нормативно-правових актів, головна мета яких установлення найважливіших норм життя у різних сферах. Особливістю законотворчості молодих громадських утворень, на кшталт Центральної Ради, є встановлення норм щодо визначення правого статусу територій народу, соціальних структур, які вони представляють. Найчастіше це акти про утворення державних чи автономних одиниць і послідовне розроблення актів щодо формування апарату